

Hanna Kruk¹

Akademia Morska w Gdyni

DZIAŁALNOŚĆ PARKÓW KRAJOBRAZOWYCH W OPINII PRACOWNIKÓW GMIN WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO – WYNIKI BADAŃ

Streszczenie

Obecność terenowych form ochrony przyrody, jak na przykład parki krajobrazowe, wiąże się z jednej strony z ograniczeniami dotyczącymi prowadzenia działalności gospodarczej (szczególnie przemysłu), a z drugiej – z promocją walorów przyrodniczych, kulturowych i rekreacyjnych danego obszaru. Celem artykułu jest przedstawienie, jak działania prowadzone przez parki krajobrazowe są oceniane przez pracowników samorządu lokalnego Wielkopolski oraz czy obecność takich form ochrony przyrody jest postrzegana przez władze lokalne jako przeszkoda w rozwoju społeczno-gospodarczym danego obszaru czy też jako możliwość jego odpowiednio ukierunkowanego rozwoju.

Słowa kluczowe: park krajobrazowy, Wielkopolska, rozwój lokalny

Wprowadzenie

Ochrona przyrody, rozumiana jako zachowanie, odnawianie i jednocześnie racjonalne użytkowanie (zgodne z założeniami rozwoju zrównoważonego) zasobów biotycznych i abiotycznych środowiska przyrodniczego², ze względu na pewne ograniczenia związane z koniecznością realizacji celów tej ochrony, wpływa na

¹ Adres e-mail: h.kruk@wpit.am.gdynia.pl.

² Ustawa z 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody z późniejszymi zmianami, DzU z 2004 roku, nr 92, poz. 880, art. 2 i 3. Tekst ujednolicony za: isap.sejm.gov.pl (5.08.2014).

możliwości rozwoju w skali lokalnej i regionalnej. Stwierdzenie to odnosi się szczególnie do powoływanych terenowych form ochrony przyrody, w tym parków krajobrazowych (PK). Na tego typu obszarach działalność gospodarcza jest podporządkowana celom ochrony przyrody, pewne jej formy mogą być wykluczane lub ograniczane. Z drugiej strony, obszary te cechują zazwyczaj wysokie walory przyrodnicze i kulturowe, które (przy odpowiednim zagospodarowaniu) zwiększają ich atrakcyjność turystyczną. Można więc przyjąć, że funkcjonowanie parków krajobrazowych wpływa na rozwój społeczno-gospodarczy gmin znajdujących się w ich granicach.

Polityka regionalna prowadzona przez władze lokalne i regionalne (a więc polityka intraregionalna) powinna być dopasowana do specyfiki konkretnego obszaru³. Oznacza to więc, że w wypadku obecności parków krajobrazowych przyjmowane cele i prowadzone przez władze lokalne działania również muszą uwzględniać wymogi ochrony przyrody oraz ograniczenia z nimi związane. A. Bołtromiuk zwraca uwagę na fakt, iż to właśnie najczęściej społeczności lokalne ponoszą koszty z tytułu wprowadzania ograniczeń w działalności gospodarczej na obszarach chronionych⁴.

Pracownicy parków krajobrazowych podejmują różne działania związane z realizacją funkcji ochronnych, ale często wpływające także na gospodarkę lokalną. Celem artykułu jest przedstawienie, jak te działania (jak i sama obecność tego typu obszarów chronionych) są odbierane przez pracowników gmin znajdujących się w granicach PK.

1. Parki krajobrazowe Wielkopolski

Do elementów wielkoobszarowego systemu ochrony przyrody w Polsce zalicza się wiele typów obszarów, w tym między innymi parki narodowe, rezerwy przyrody, parki krajobrazowe i obszary chronionego krajobrazu. Parki krajobrazowe są powoływane (uchwałą sejmiku województwa) w celu ochrony walorów krajobrazowych, przyrodniczych, historycznych oraz kulturowych. Parki mogą też (ale nie muszą) mieć ustanowioną strefę ochronną (otulinę). Pracownicy PK realizują zadania z zakresu zachowania i popularyzacji walorów obszaru parku⁵. W przeciwieństwie do parków narodowych, przepisy prawa nie regulują kwe-

³ A. Zakrzewska-Półtorak, *Rozwój regionalny w globalizującej się gospodarce*, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, Wrocław 2012, s. 38.

⁴ A. Bołtromiuk, *Ekonomiczne aspekty funkcjonowania obszarów chronionych*, Wydawnictwo Uniwersytetu w Białymstoku, Białystok 2003, s. 91.

⁵ Artykuł 16 cytowanej ustawy o ochronie przyrody.

stii ich minimalnej powierzchni. W 2012 roku w Polsce były 122 parki krajobrazowe o łącznej powierzchni 2528,6 tysiąca hektarów⁶. Średnia powierzchnia PK wynosiła więc 20,73 tysiąca hektarów.

Na terenie parków krajobrazowych przyjętych w ustawie o ochronie przyrody zakazów jest zdecydowanie mniej niż na przykład w wypadku parków narodowych czy rezerwatów przyrody i są one znacznie mniej uciążliwe dla mieszkańców⁷. Ponadto, zgodnie z zapisami ustawy w odniesieniu do PK jest możliwość wyboru zakazów spośród tych wymienionych w artykule 17. Sprawia to, iż działalność gospodarcza na terenie PK nie jest bardzo istotnie ograniczana.

W województwie wielkopolskim znajduje się 13 parków krajobrazowych. Są to: Lednicki PK, Nadwarciański PK, PK im. Gen. Dezyderego Chłapowskiego, PK Promno, PK Puszcza Zielonka, Powidzki PK, Pszczewski PK, Rogaliński PK, Sierakowski PK, Żerkowsko-Czeszewski PK, Nadgoplański Park Tysiąclecia, Przemęcki PK (niewielka część tego parku znajduje się na terenie województwa lubuskiego) oraz PK Dolina Baryczy (częściowo położony w województwie wielkopolskim, ale większa część jest w województwie dolnośląskim). Większość wymienionych PK organizacyjnie podlega Zespołowi Parków Krajobrazowych Województwa Wielkopolskiego⁸.

2. Metoda badawcza

W 2007 roku przeprowadzono badanie ankietowe działalności parków krajobrazowych w Polsce⁹. Celem badania było określenie między innymi typu i zakresu zadań realizowanych przez pracowników parków oraz ustalenie, czy w powszechnej opinii tego typu formy ochrony przyrody stanowią przeszkodę dla rozwoju gospodarczego w regionie. Po analizie uzyskanych wyników pojawiły się kolejne pytania: Jaką opinię o działalności PK mają pracownicy samorządu lokalnego? Które z realizowanych przez parki zadań są istotne dla rozwoju społeczno-gospodarczego gminy, a które nie mają na ten rozwój znaczącego wpływu? Które z obowiązujących na terenie PK zakazów (wynikających

⁶ *Ochrona środowiska 2013*, Informacje i opracowania statystyczne, GUS, Warszawa 2013, s. 282.

⁷ Artykuły 15 i 17 ustawy o ochronie przyrody.

⁸ Podano za: <http://regionwielkopolska.pl/przyroda-i-jej-ochrona/ochrona-przyrody> (5.08.2014).

⁹ H. Kruk, *Działalność parków krajobrazowych w świetle zrównoważonego rozwoju regionów*, w: *Współczesne wyzwania miast i regionów*, red. A. Jewtuchowicz, A. Rzeńca, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2009, s. 122–129; *eadem*, *Działalność parków narodowych i krajobrazowych w zakresie rozwoju zrównoważonego – wyniki badań*, w: *Zrównoważony rozwój obszarów przyrodniczo cennych*, t 1: *Planistyczne i implementacyjne aspekty rozwoju obszarów przyrodniczo cennych*, red. T. Poskrobko, WSE w Białymstoku, Białystok 2011, s. 150–164.

z ustawy o ochronie przyrody) są najbardziej uciążliwe dla mieszkańców gminy? Jakie dodatkowe działania mogliby prowadzić pracownicy parków? I w końcu: Czy powoływanie parków krajobrazowych wpływa negatywnie czy pozytywnie na możliwość rozwoju społeczno-gospodarczego gminy? Celem obecnego badania była próba uzyskania odpowiedzi na postawione wyżej pytania.

Badanie przeprowadzono pilotażowo w 2012 roku poprzez rozesłanie ankiet do urzędów gmin województwa wielkopolskiego¹⁰. Ankiety zawierały zarówno pytania zamknięte, jak i otwarte. W Wielkopolsce jest łącznie 226 gmin, w tym 44 gminy częściowo lub w całości (co rzadsze) znajdują się w granicach parków krajobrazowych. Odpowiedzi (wypełnione ankiety) uzyskano z 19 gmin¹¹ znajdujących się częściowo w granicach parków krajobrazowych. Ze względu na niewielką próbę badawczą uzyskane wyniki nie mogą być traktowane jako reprezentatywne dla wszystkich gmin znajdujących się w obrębie PK.

3. Działalność parków krajobrazowych w opinii pracowników gmin

Jak już wspomniano, ankieta została wypełniona przez pracowników 19 gmin: w 1 wypadku była to gmina miejska, w 7 – gminy wiejsko-miejskie, a pozostałe 11 gmin miały charakter wiejski. Osoby wypełniające ankietę miały ocenić istotność realizowanych przez PK działań z punktu widzenia ich przydatności dla rozwoju społeczno-gospodarczego gminy. Ocena 1 oznaczała, że dane zadanie jest nieistotne, 2: mało istotne, 3: średnio ważne, 4: ważne, a 5: bardzo ważne (kluczowe dla rozwoju gminy). Wyniki badania przedstawiono w tabeli 1.

¹⁰ W ankiecie uwzględniono także inne kwestie dotyczące rozwoju społeczno-gospodarczego gmin, dlatego też rozesłano ją do wszystkich gmin Wielkopolski. Gminy, które nie znajdowały się w granicach PK, pomijały tę grupę pytań.

¹¹ Po 1 gminie z obszaru PK: Sierakowskiego, Żerkowsko-Czeszewskiego, Nadgoplańskiego, im. Gen. Dezydery Chłapowskiego, Puszczy Zielonki, po 2 gminy z Nadwarciańskiego, Pszczewskiego, Przemęckiego PK i PK Doliny Baryczy i po 3 gminy zlokalizowane na terenie Powidzkiego i Rogalińskiego PK.

Tabela 1. Znaczenie działania realizowanego przez PK dla rozwoju lokalnego

Znaczenie dla gminy					Nazwa zadania
1	2	3	4	5	
0	2	3	6	4	inwentaryzacja przyrodnicza (wykaz chronionych gatunków i siedlisk), obiektów historycznych i tworzenie na jej podstawie baz danych o parku
0	0	2	4	2	prowadzenie muzeum przyrodniczego, arboretum, organizacja wystaw i tym podobne
0	1	1	7	4	edukacja dzieci i młodzieży zamieszkujących region: warsztaty dla dzieci, wycieczki, konkursy, prelekcje i tym podobne
0	0	4	4	1	edukacja dorosłych: warsztaty/prelekcje dla nauczycieli, pracowników samorządów lokalnych i innych czy mieszkańców gminy (na przykład w zakresie agroturystyki, ekologicznych upraw rolnych)
0	0	4	9	2	działalność wydawnicza (publikacje promujące region): foldery, przewodniki, broszury informacyjne, mapy i tym podobne
0	2	3	4	0	zatrudnianie przy pracach mieszkańców parku (na przykład przy wycince drzew, konserwacji/budowie obiektów turystycznych, urządzaniu szlaków) i/lub włączanie ich w działania ochronne (na przykład przy wykosie łąk czy wypasie)
0	0	1	5	4	działania skierowane do turystów odwiedzających region: wystawy, oprowadzanie wycieczek po parku i tym podobne
0	1	1	4	1	szkolenia dla mieszkańców gminy z zakresu zakładania grup producenckich czy promocji wyrobów regionalnych
0	1	2	5	1	szkolenia dla mieszkańców gminy z zakresu programów rolnośrodowiskowych i/lub pomoc w wypełnianiu dokumentacji
0	0	2	7	2	działalność wydawnicza z zakresu edukacji (materiały dla nauczycieli, opisy ścieżek dydaktycznych) i promocji turystycznej (mapy, przewodniki, foldery)
0	0	0	9	4	wyznaczenie i urządzenie ścieżek przyrodniczo-edukacyjnych, szlaków (tras) pieszych, konnych i/lub rowerowych
0	0	1	6	3	udostępnianie danych niezbędnych do sporządzenia planu zagospodarowania przestrzennego, raportów oddziaływania na środowisko i tym podobne
0	0	2	9	2	opiniowanie lokalizacji inwestycji i innych przedsięwzięć gospodarczych, projektów o warunkach zabudowy i tym podobne

Źródło: opracowanie własne.

Uzyskane wyniki nie sumują się do 19, gdyż pracownicy 3 gmin nie odpowiedzieli na to pytanie, a poza tym nie wszystkie działania były oceniane – można przyjąć, że nie wszystkie wymienione zadania były realizowane przez dany park krajobrazowy¹² lub też pracownicy gmin nie wiedzieli o wszystkich prowadzo-

¹² Omawiane wyniki odpowiadają wynikom poprzedniego badania z 2007 roku. Odpowiedzi wtedy udzieliły prawie wszystkie parki krajobrazowe Wielkopolski (poza Pszczewskim PK). Nie realizowały one wtedy wszystkich, tylko część spośród wymienionych zadań. Trzeba jednak zauważyć, że ze względu na różne okresy porównanie to nie do końca jest adekwatne. Por. H. Kruk, *Działalność parków krajobrazowych w świetle...*, op.cit., s. 122–126; eadem, *Działalność parków narodowych i krajobrazowych w zakresie...*, op.cit., s. 151–154, 157.

nych przez PK działaniach¹³. Generalnie, z punktu widzenia interesów gminy i możliwości lokalnego rozwoju społeczno-gospodarczego za najistotniejsze można uznać:

- a) prowadzenie inwentaryzacji przyrodniczej, która potem między innymi daje podstawy do opiniowania lokalizacji inwestycji i innych przedsięwzięć o charakterze gospodarczym;
- b) wspomniane wydawanie opinii dotyczących projektów o warunkach zabudowy, inwestycjach na terenie PK i tym podobne, a także udostępnianie informacji wykorzystywanych potem przy sporządzaniu planów zagospodarowania przestrzennego, strategiach rozwoju gmin i innych tego typu dokumentach;
- c) wyznaczanie i urządzanie ścieżek przyrodniczo-edukacyjnych, wytyczanie szlaków (tras) turystycznych różnego typu oraz prowadzenie innych działań skierowanych do turystów (na przykład oprowadzanie wycieczek) – co istotnie wpływa na atrakcyjność turystyczną gminy i całego regionu;
- d) działalność edukacyjna, szczególnie ta skierowana do dzieci i młodzieży;
- e) wydawanie publikacji (folderów, map, albumów, przewodników) promujących walory PK, a tym samym – gminy i regionu.

Warto również zwrócić uwagę na inne działania, które również zostały uznane za ważne dla rozwoju lokalnego: szkolenia dla mieszkańców gminy dotyczące programów rolnośrodowiskowych, agroturystyki, upraw ekologicznych, wyrobów regionalnych, grup producenckich i tym podobne. Tego typu działania służą zarówno celom ochrony przyrody, jak i wpływają pozytywnie na rozwój lokalny, dlatego też powinny być rozwijane.

Pracownikom gmin zadano również pytanie, czy działalność prowadzona przez parki krajobrazowe w odniesieniu do społeczności lokalnej jest wystarczająca i jakie ewentualnie dodatkowe działania powinny jeszcze prowadzić PK. Na pierwszy pytanie uzyskano 11 odpowiedzi pozytywnych (działalność wystarczająca) i 5 negatywnych¹⁴. Pracownicy 12 gmin nie zaproponowali żadnych dodatkowych działań¹⁵. W pozostałych wypadkach stwierdzono, iż pracownicy PK powinni:

¹³ Porównując wykaz zadań realizowanych przez pracowników danego PK i ich ocenę dokonaną przez pracowników kilku gmin znajdujących się w granicach tego parku, można dostrzec różnice (na przykład pracownicy różnych gmin wskazywali na odmienne zadania).

¹⁴ Pracownicy 3 gmin nie udzielili odpowiedzi na to pytanie.

¹⁵ W jednym wypadku uzasadniono to zbyt małą obsadą personalną PK, która uniemożliwiała podejmowanie dalszych działań.

- a) prowadzić bezpośrednie konsultacje z mieszkańcami gminy w zakresie planowania przestrzennego, w tym pomagać przy przywracaniu naruszonego ładu przestrzennego;
- b) współpracować z władzami gminy przy planowaniu lokalizacji inwestycji, przekazywać informacje w wypadku naruszenia obowiązujących na terenie parku zakazów;
- c) przekazywać informacje o prowadzonych działaniach (szczególnie w zakresie promocji i edukacji) władzom gminy oraz mieszkańcom, promować walory parku krajobrazowego wśród mieszkańców;
- d) wyznaczać i urządzić w terenie ścieżki edukacyjne oraz znakowane trasy turystyczne (piesze, konne, rowerowe, nordic walking);
- e) wydawać materiały edukacyjne i promujące PK lub dany region (mapy, foldery, przewodniki);
- f) edukować mieszkańców gminy (dzieci, młodzież i dorosłych), jak również przekazywać im informacje o działalności parku i materiały promujące PK¹⁶.

Najczęściej pracownicy gmin wskazywali na konieczność prowadzenia działań edukacyjnych, nie tylko wśród dzieci i młodzieży (edukacja z zakresu ochrony przyrody, historii regionu, wycieczki, prelekcje, konkursy), ale także wśród dorosłych mieszkańców gminy¹⁷, a czasem nawet samych pracowników gminy (szkolenia, warsztaty z różnych dziedzin, w zależności od specyficznych potrzeb danej gminy).

Jak już wspomniano wcześniej, część przedstawionych propozycji może wynikać z niewiedzy pracowników gmin co do działań prowadzonych przez parki krajobrazowe, a więc świadczy też o problemach z przepływem informacji między PK a władzami lokalnymi.

4. Wpływ parków krajobrazowych na rozwój lokalny

Istotną kwestią jest, czy i jak istnienie parków krajobrazowych wpływa na rozwój lokalny. Pracownikom gmin zadano pytanie, które ograniczenia wynikające z przepisów prawa, a związane z istnieniem parku krajobrazowego, są

¹⁶ Jedna z gmin zwróciła uwagę na fakt, iż działalność promocyjna jest prowadzona poza granicami PK, a powinna być także skierowana do osób mieszkających na terenie parku.

¹⁷ W wypadku mieszkańców gminy szkolenia miałyby dotyczyć różnych grup, na przykład właścicieli gruntów, osób prowadzących działalność turystyczną, nauczycieli.

najbardziej uciążliwe dla mieszkańców parku. Odpowiedzi uzyskano z 9 gmin¹⁸. Najczęściej zwracano uwagę na brak możliwości budowy i rozbudowy zakładów przemysłowych na terenie PK (3 odpowiedzi), zabudowy mieszkaniowej (1 odpowiedź) czy budowy w ogóle (4 odpowiedzi)¹⁹. Jedna z gmin zwracała także uwagę na niepewność uzyskania pozwolenia na budowę, wydłużenie czasu realizacji inwestycji (i zwiększenie kosztów) związane z koniecznością uzyskania oceny oddziaływania na środowisko oraz na brak ścisłych wytycznych precyzujących dopuszczalny rodzaj i skalę działalności gospodarczej. Inna gmina zwróciła uwagę na większą liczbę formalności niezbędnych do uzyskania stosownych pozwoleń. 3 gminy wskazały na pewne przeszkody w prowadzeniu gospodarki rolnej: utrudnienia w prowadzeniu i rozwijaniu produkcji rolniczej (1 gmina), ograniczoną możliwość wypasu zwierząt gospodarskich oraz pozyskiwania siana z łąk (1 gmina) oraz ograniczenia dotyczące wycinki śródpolnych drzew i krzewów (1 gmina). Zwracano także uwagę na zakaz organizowania rajdów motorowych i samochodowych (1 gmina) oraz brak ścisłych informacji i niepewność co do obowiązujących przepisów i konkretnych ograniczeń związanych z funkcjonowaniem danego PK (1 gmina). W wypadku 1 gminy uzyskano odpowiedź, iż z punktu widzenia jej władz nie ma uciążliwych ograniczeń czy zakazów, natomiast problemem dla mieszkańców są procedury obowiązujące przy wycince drzew.

Interesującą kwestią jest to, jak pracownicy gmin, w porównaniu do pracowników PK oceniają wpływ parku krajobrazowego na rozwój lokalny.

W tabeli 2 przedstawiono wyniki odpowiedzi na pytania zadane w 2007 roku pracownikom PK²⁰, dotyczące stosunku inwestorów i osób prowadzących działalność gospodarczą do lokalizacji parku i ograniczeń związanych z realizacją celów ochrony przyrody.

¹⁸ W wypadku pozostałych, 4 gminy nie udzieliły odpowiedzi (co można uznać za brak uciążliwości), 1 odpowiedziała, że brak danych, a pozostałe 3 jasno stwierdziły, że nie ma takich ograniczeń, które byłyby uciążliwe dla mieszkańców. Była możliwość wymienienia kilku ograniczeń.

¹⁹ W dwóch wypadkach uściślono, że chodzi o budowle stawiane bezpośrednio (w odległości do 100 metrów) przy linii brzegowej rzek i jezior.

²⁰ Na ankietę badawczą uzyskano odpowiedzi dotyczące 35 PK z Polski (z czego 12 z Wielkopolski). Jednak część pracowników w odpowiedzi na to pytanie zakreślała 2 odpowiedzi lub pisała, że obie odpowiedzi są prawidłowe (w zależności od danej sytuacji/potrzeb/rodzaju prowadzonej działalności i tym podobnych). Por. H. Kruk, *Działalność parków narodowych i krajobrazowych w zakresie...*, op.cit., s. 156.

Tabela 2. Stosunek podmiotów gospodarczych do ograniczeń w PK w ocenie pracowników PK

Stwierdzenie	PK w Polsce	Wielkopolskie PK
Ochrona przyrody i zakazy istniejące w PK to tylko przeszkoda w prowadzeniu działalności	25	12
Ochrona przyrody pozwala na zwiększenie atrakcyjności regionu i tym samym może przyczyniać się do jego rozwoju	21	10

Źródło: opracowanie własne

Podobne pytanie zostało przedstawione w 2012 roku pracownikom gmin województwa wielkopolskiego. Mieli oni określić, jak istnienie PK wpływa na rozwój społeczno-gospodarczy gminy. Odpowiedzi²¹ przedstawiono w tabeli 3.

Tabela 3. Wpływ parku krajobrazowego na rozwój lokalny w ocenie pracowników gmin

Stwierdzenie	Liczba odpowiedzi
Park silnie ogranicza możliwości rozwoju społeczno-gospodarczego gminy (silny efekt negatywny)	0
Park częściowo ogranicza możliwości rozwoju społeczno-gospodarczego gminy (słaby efekt negatywny)	7
Park nie ma znaczącego wpływu na rozwój społeczno-gospodarczy gminy (efekt neutralny)	7
Park częściowo dodatnio wpływa na możliwości rozwoju społeczno-gospodarczego gminy (słaby efekt pozytywny)	4
Park silnie dodatnio wpływa na możliwości rozwoju społeczno-gospodarczego gminy (silny efekt pozytywny)	0

Źródło: opracowanie własne.

Wyniki są niejednoznaczne. Pracownicy żadnej z gmin nie wskazali odpowiedzi mówiącej o silnym negatywnym czy silnym pozytywnym wpływie PK na rozwój lokalny. W 7 wypadkach wskazano, że lokalizacja PK w zasadzie nie ma wpływu na poziom rozwoju gospodarczego gminy. Odpowiedzi, w których wskazano, że obecność parku (i związanych z nim ograniczeń) ma słaby negatywny wpływ na rozwój społeczno-gospodarczy gminy, jest nieco więcej niż tych, w których zaznaczono wpływ słaby pozytywny. Potwierdzają to wyniki

²¹ Jedna gmina nie udzieliła odpowiedzi na to pytanie.

badania przeprowadzonego w 2007 roku w parkach krajobrazowych. Generalnie można przyjąć, iż w powszechnej opinii, gospodarka prowadzona na terenach parków krajobrazowych może być w niewielkim stopniu utrudniona ze względu na zakazy wynikające z przepisów prawa. Zależy to jednak od rodzaju prowadzonej działalności.

Podsumowanie

Na podstawie wyników badań przeprowadzonych wśród pracowników gmin w województwie wielkopolskim można wnioskować, iż pozytywnie oceniają oni zadania realizowane przez parki krajobrazowe i uważają, że są one ważne z punktu widzenia rozwoju gospodarczego gminy. Jednocześnie uważają, że pracownicy PK powinni intensywniej prowadzić działalność wydawniczą i edukacyjną, w tym również szkolenia i warsztaty adresowane do dorosłych mieszkańców gminy, szczególnie w zakresie ekologizacji prowadzonej gospodarki (co również może sprzyjać rozwojowi lokalnemu). W niektórych wypadkach postulowano także konieczność ściślejszej współpracy z władzami gminy.

Z procentowego ujęcia wyników badania opinii pracowników gmin na temat tego, jak obecność parku krajobrazowego wpływa na możliwości rozwoju gminy, wynika, że 38,9% ankietowanych twierdzi, iż ograniczenia związane z ochroną przyrody na terenie PK częściowo ograniczają możliwości rozwoju gminy, tyle samo ankietowanych orzekło, że park nie ma znaczącego wpływu na rozwój gminy, a 22,2% uznało, że istnienie parku do pewnego stopnia pozytywnie wpływa na rozwój lokalny. Tak więc dodatkowe działania prowadzone przez pracowników PK (na przykład szkolenia z zakresu rolnictwa ekologicznego, agroturystyki, programów rolnośrodowiskowych czy zwiększanie atrakcyjności turystycznej regionu poprzez tworzenie infrastruktury turystycznej i promocję jego walorów) mogą częściowo zniwelować niekorzystny wpływ zakazów obowiązujących w parkach krajobrazowych na rozwój społeczno-gospodarczy zlokalizowanych w ich granicach gmin.

Literatura

Bołtromiuk A., *Ekonomiczne aspekty funkcjonowania obszarów chronionych*, Wydawnictwo Uniwersytetu w Białymstoku, Białystok 2003.
<http://regionwielkopolska.pl/przyroda-i-jej-ochrona/ochrona-przyrody>.

- Kruk H., *Działalność parków krajobrazowych w świetle zrównoważonego rozwoju regionów*, w: *Współczesne wyzwania miast i regionów*, red. A. Jewtuchowicz, A. Rzeńca, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2009.
- Kruk H., *Działalność parków narodowych i krajobrazowych w zakresie rozwoju zrównoważonego – wyniki badań*, w: *Zrównoważony rozwój obszarów przyrodniczo cennych*, t. 1: *Planistyczne i implementacyjne aspekty rozwoju obszarów przyrodniczo cennych*, red. T. Poskrobko, WSE w Białymstoku, Białystok 2011.
- Ochrona środowiska 2013*, Informacje i opracowania statystyczne, GUS, Warszawa 2013.
- Ustawa z 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody z późniejszymi zmianami, DzU z 2004 roku, nr 92, poz. 880. Tekst ujednolicony za: isap.sejm.gov.pl.
- Zakrzewska-Półtorak A., *Rozwój regionalny w globalizującej się gospodarce*, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, Wrocław 2012.

ACTIVITY OF LANDSCAPE PARKS IN OPINION OF COMMUNITIES' OFFICIALS IN WIELKOPOLSKA VOIVODESHIP – RESULTS OF RESEARCH

Abstract

Presence of the spatial nature protection forms, like e.g. landscape parks, is connected with restrictions of economic activity (especially industry) on the one hand, and with promotion of natural, cultural and recreation values of the region on the other hand. The aim of the article is to present, how actions performed by landscape parks' staff are estimated by communities' officials in Wielkopolska and if presence of such nature protection areas is perceived by local authorities as an obstacle for socio-economic development or as an opportunity for appropriately directed development.

Keywords: landscape parks, Wielkopolska, local development

JEL Codes: R11, Q20

Translated by Hanna Kruk

